

Vito Hazler

TONE CEVC, BOHINJ IN NJEGOVE PLANINE.

SREČANJA S PLANŠARSKO KULTURO.

TNP in ZRC SAZU,

Inštitut za slovensko narodopisje.

Ljubljana 1992, 152 str.

ISBN 86-7707-017-6

v nemščini 1994

Avtor trdi, da je lepota gorskega sveta še popolnejša, če jo kultivira človek, in prav planine, planšarstvo so tisti del kulturnega okolja, ki še dopolnjujejo to naravno podobo. Knjiga predstavlja svet pod Triglavom, ki že tisočletja privablja človeka bodisi kot lovca, nabiralca rude ali zdravilnih zelišč, pa tudi kot pastirja, drvarja in oglarja, kot znanstvenika in turista. Posebej je poudarjen svet pašnikov in senožeti, arhitektura koč, hlevov, znamenj, sirarn in zasnova napa-jališč.

Domačini iz Zgornje in Spodnje Bohinjske doline so dali planinam imena: nekatera so zelo stara, druga novejša - vsako pa izpričuje življenje na teh planinah in povezanost med človekom in naravo.

Žal se pomen planin izgublja: selišča so vse bolj zapuščena,

roti nepokošeni, poti zaraščene, stavbe na planinah pa prepuščene času, da jih uniči.

Knjiga je namenjena vsem tistim, ki radi zahajajo v gorski svet, namenjena pa je tudi domačinom, dedičem tega stoletnega izročila.

Posebnosti knjige: povezna lista osrednjega dela s platnicami na začetku in na koncu knjige nista bela kot običajno, temveč sta potiskana z zemljevidom Bohinjskih planin (avtor Vlasto Kopač). Zanimiva je legenda, ki loči:

- visoko pl.
- spodnjo pl.
- senožetno pl.

Predgovoru sledijo naslednja poglavja: Bohinj - zemljepisna in zgodovinska oznaka; Naselja v Bohinju; Planine, gozdovi; Stavbe v planinah; Roti - košnja in spravilo sena; Življenje v planinah; Sirarna v planini; Planšarski muzej v Stari Fužini; Planina Velo polje (1778), objavljeno v PV 1978; Triglavski narodni park, zavarovana naravna in negovana kulturna krajina (Janez Bizjak); Seznam manj znanih narečnih besed; Uporabljena literatura.

Vito Hazler

JANEZ BOGATAJ, MAJDA, DAJTE MI TISTO IZ OMARE.

KULTURA POSLOVNIH, PROMOCIJSKIH IN PROTOKOLARNIH DARIL.

Ethno, Ljubljana 1994,

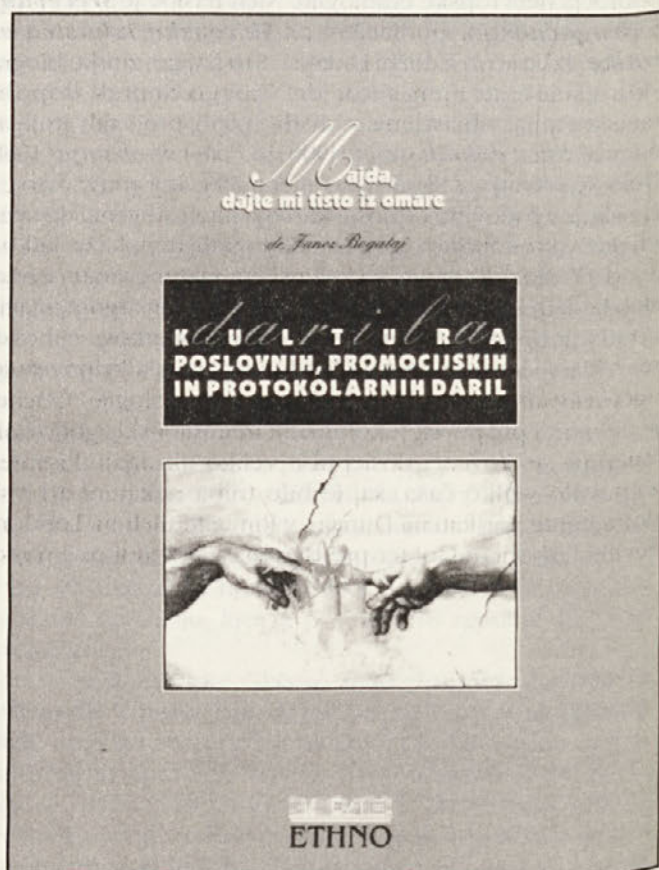
110 str.

ISBN 961-90144-0-5

"Majda, dajte mi tisto iz omare", tako se glasi ena najpogostejših zahtev direktorja tajnici, ko želi v zadnjem trenutku obdarovati poslovnega družabnika...

Tak je tudi duhovit podnaslov prve slovenske knjige o poslovnih darilih.

Avtor si v knjigi zastavlja naslednja vprašanja in nanje odgovarja:

- Kaj je poslovno, promocijsko in kaj protokolarno darilo?
- Kako razvrščamo poslovna, promocijska in protokolarna darila?
- Ali je lahko tudi dediščina motiv za poslovna, promocijska in protokolarna darila?
- Kakšno je razmerje med darilom in embalažo?
- Ali razlikujemo med darili za domače in tuje partnerje?
- Kakšni so načini posredovanja in predaje daril, kakšni so poslovni bonton, rituali in protokol?
- Poslovno darilo - komunikacija ali podkupnina?

Knjigo je napisal dr. Janez Bogataj, etnolog, ki se vprašanjem poslovnih daril posveča že nekaj let. Avtor je imel o tej temi v zadnjih petih letih vrsto predavanj, sodeloval je na številnih izobraževalnih seminarjih za direktorje, poslovne sekretarje in tajnice. Knjiga je rezultat praktičnega in teoretičnega poznavanja problematike.

Etnologe, raziskovalce načina življenja, in seveda druge bralce avtor na svoj značilen način (beri: pogosto zelo duhovito) popelje v svet poslovnega sveta, v okolje, kjer naj bi (pa pogosto ne) veljala trdna pravila protokolarnosti. Avtor je v nekaterih poglavjih povsem "etnološki", saj nam posredno

prikaže delček iz načina življenja poslovnih ljudi in politikov. Prav tako je knjiga tudi odlični učbenik nam samim, torej navadnim smrtnikom, saj je tudi v vsakdanjem življenju kar precej zadreg glede izbire daril, načinov posredovanja in izročanja daril, in avtor nas v knjigi kar nekajkrat ujame, da se spomnimo, kako smo ga ob kakšni priložnosti polomili, ko smo nevede ali brez posebnega vsebinskega pomena podarili darilo ali ga brezčutno (zaigrano) sprejeli. Zato je knjiga predvsem učbenik, vendar ne v klasičnem šolskem smislu, temveč je prijetna in zlasti zabavna za branje. Knjiga je torej poleg nam samim namenjena še zlasti "poslovnim in poslovnežem, direktoricam in direktorjem, tajnicam in tajnikom, poslovnim sekretarkam in sekretarjem, načrtovalkam in načrtovalcem strategije poslovnega obdarovanja v podjetjih, protokolistkam in protokolistom, predsednicam in predsednikom - skratka, vsem tistim, ki si morajo pri svojem delu ter v poslovnih in drugih stikih prizadevati, da bi se naša pogosto vžigalniško-usnjeno-kristalna in rokovniška miselnost premaknila v smeri zlahčnosti in predvsem izvirnosti. Namenjena je tudi vsem, ki darila izdelujejo, oblikujejo in posredujejo."

Posebnost knjige: darilo za izbiro vašega darila.

Vito Hazler

MARJAN BAŽATO, JANEZ BOGATAJ, ČLOVEK Z MASKO.

OD PREKMURJA DO BENETK.

Didakta, Radovljica 1994.

211 str., il.

ISBN 86-7707-062-1

Uspešno sodelovanje mojstra fotografije in etnologa, ki vsak iz svojega zornega kota predstavita "človeka z masko", nosilca bogate šemske dediščine v kulturnem prostoru od Prekmurja do Benetk.

Avtorja spremljata šemske like v Strukovcih, Markovcih in Zabovcih, v Lancovi vasi, na Ptujju, v Zgornji Bohinjski dolini, v Ponikvah na Dolenjskem, v Kostanjevici na Krki, v Cerknici, v Brkinih, v Cerknem, v Ligu nad Kanalom, v Drežnici nad Kobaridom, v Reziji, v Črnem vrhu nad Nadižo, v Roncu v Beneški Sloveniji, na Vrhu San Michele del Carso, v Opčinah in celo v gosposkih Benetkah.

To je uspešno soavtorsko delo, v katerem je predstavljen človek, ki si nadene masko in s tem pridobi nadnaravno moč, človek, kar odlično prikazeta tenkočutna in dinamična kamera mojstra Bažata in strokovna beseda etnologa Bogataja. Avtor teksta se je pri predstavitvi šemske dediščine sicer oprl na temeljno delo Maske slovenskih pokrajin (1984), dr. Nika Kureta (delo posebej omenja v uvodu), toda v svoje pisanje je vnesel toliko lastnega gradiva, podatkov iz lastnih zapiskov, predvsem pa njemu značilnega obravnavanja in vrednotenja tudi te vrste dediščine, da lahko knjigo v celoti obravnavamo kot izrazito avtorsko delo in pomembno dopol-

nilo podobe šemljenja na Slovenskem in v zamejstvu. Knjiga nam predstavi številne šemske like, kjer se, kot piše avtor teksta, uveljavljata transformacija in inovacija, ki dokazujeta, da se vse na tem svetu spreminja; sprejete oblike propadajo in nastajajo nove. Knjiga pa nam nenazadnje vliva zlasti upanje in optimizem, da skrivnostni svet maske še živi, kljub temu da se zadnja leta vrsta tradicionalnih šemskih likov, ki pomembno sooblikujejo naš kulturni prostor, vse bolj banalizira in vodeni ob slabokrvnih prizadevanjih nekaterih posameznikov in skupin, ki bi radi tudi tradicionalne šemske like "profanizirali" in jim odvzeli magično funkcijo. To je na primer nosilec in dedičem Kurentove dediščine že dokaj dobro uspelo, saj je nekoč tabuizirana demonskost dravskoptujskega Kurenta, ki se danes brez sramu odkrije, da pozdravi poslance v državnem zboru, objame prsate zvezde naše TV, skače po smučiščih daljne Amerike, si pripoji še majčkene kurentke, da o mami Kurent še ne govorimo..., žal že močno načeta.

To je vsekakor knjiga, ki jo je bilo potrebno vzeti v roke že v pustnem času, pa tudi branje Bogatajevega teksta in opazovanje Bažatovih fotografij nam tudi v postnem času ne bo škodilo. Vsekakor si velja zatem ogledati še odlični film Maska, ki ga vrtijo v naših kinematografih, ter razstavo na Ptujju, Mitologija Žoharjevega kurenta... In naše prepričanje v demonskost maske bo s tem le še potrjeno.